

DIFERENCIACE VKUSU PROSTŘEDNICTVÍM KULTURNÍ SPOTŘEBY: VYSOKÁ A NÍZKÁ KULTURA V KINEMATOGRAFII

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

KULTURNÍ SPOTŘEBA

- ✘ Lidé v rámci spotřeby produkují určité významy týkající se „vkusu, statusu, třídy, genderových identit, mocenských vztahů v domácnostech, tradice....“ atd.

(Lyons 2004)

- ✘ Např. volba filmu, kina a zakoupení určitého jídla a nápoje v kině vypovídá něco o vkusu, společenském statusu atd.
- ✘ V hudbě muzikál versus opera
- ✘ Ve filmu méně zřetelné – artové kino versus multikino?

KINEMATOGRAFIE

- ✘ Film vznikl jako zábava, nikoliv umění

- ✘ Postupný rozvoj uměleckého filmu v Evropě
  - + film d'art
  - + francouzská avantgarda
  - + sovětská avantgarda
  - + německý expresionismus
  - + atd.

KINEMATOGRRAFIE

× Evropa

- + kinematografie podporována z veřejných zdrojů, umění je třeba podporovat
(produkce, distribuce i uvádění)

× USA

- + kinematografie je komerční aktivita, financována převážně ze soukromých zdrojů

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ přehodnocení filmu jako zábavy postupně i v USA – vznik artových kin, ale nadále dominuje Hollywood
- ✘ kino jako masová zábava
=> intelektualizace divadla
- ✘ televize jako masová zábava
=> intelektualizace kina

(Baumann 2007)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ Jak se z filmu stalo umění:
  - + vnější podmínky (intelektualizace publika)
  - + vnitřní podmínky (festivaly, ocenění, sebepropagace tvůrců)
  - + intelektualizace diskurzu o filmu (např. intelektualizace filmové kritiky)

(Baumann 2007)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ „Filmové recenze byly vynalezeny krátce po vzniku filmu samotného, ale zpočátku recenzenti hodnotili filmy na základě jejich zábavnosti. V průběhu 60. let začali filmoví recenzenti [v americkém prostředí] využívat diskurs, který pojímal film jako umění a byl charakterizován specifickým slovníkem a souborem kritických nástrojů, jež umožnily mluvit o filmu jako o sofistikované a působivé formě umělecké komunikace.“

(Baumann 2007)

DEFINICE UMĚNÍ

- ✘ Není snadné definovat, co je umění.
- ✘ Na obecné úrovni lze rozlišit definice
  - + funkcionalistické – jakou funkci dílo plní
  - + proceduralistické – v rámci jakých procedur je vyráběno a dostává se k divákovi

(Baumann 2007)

GLOBALIZACE A AMERIKANIZACE

- ✘ „Silně disproporční a historicky ukotvená nadvláda Spojených států v mnoha oblastech kultury, ekonomiky a politiky je málokde patrnější než v nadvládě hollywoodské kinematografie, která již celá desetiletí představuje hrozbu pro individuální národy a regionální kultury.“

(Shiel 2001)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Kategorizace filmů

- + artové
- + upscale/nezávislé
- + mainstream
- + blockbustery

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ Kategorizace filmů
  - + informace pro aktéry filmového průmyslu
  - + informace pro diváka

- ✘ Každý film je jedinečný výrobek, pro diváka je volba obtížnější než u jiných produktů (oblečení, smartphone, auto apod.).

ARTOVÝ FILM VERSUS BLOCKBUSTER

Zloději (2018)

Zdroj:

http://t1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQ8ETSNMDFifzBI8iwlfo0mOHeV8Ta15Klr34_DZAoMzTEbFwk

Zdroj: https://m.media-amazon.com/images/M/MV5BZjQ4NmIxN2YtZTVkYS000G UwLTgxZTAtNGliWnTE0MzBiYjMxXkEyXkFqcGdeQXVyMTMxODk2OTU@._V1_.jpg

Transformers: Poslední rytíř (2017)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Artové filmy

- + obtížné definovat
- + specifický filmový styl a vyprávění (filmy nejednoznačné, hůře srozumitelné, otevřený konec, symbolické významy)
- + specifický původ (Evropa)
- + artové filmy jsou takové, které se hrají v artových kinech

(Willinsky 2001, Thompson 1999)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Upscale filmy

- + „kvalitní filmy, které nejsou vysloveně umělecky náročné, ale ani přímočaře komerční“ (Danielis 2017)
- + nezávislé (= mimo hollywoodská studia)
- + často evropské

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Mainstreamové filmy

- + hlavní proud – komerční filmy s nižším rozpočtem
- + běžná, méně nápaditá tvorba
- + produkce majors studií, ale i evropské a české komerční projekty

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Blockbuster

- + česky se někdy používá „trhák“
- + obtížná definice, charakterizován velikostí v různých ohledech:
  - × délka filmu,
  - × velikost štábu,
  - × způsob prezentace událostí a situací (ohromující záběry),
  - × rozpočet,
  - × marketingová kampaň.

(Neale 2003)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

× Kategorizace kin

- + artová kina

- + všekina

- + multikina

(Danielis 2007)

- + (letní kina, kulturní domy a další nepravidelně promítající instituce)

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ Kategorizace kin
  - + pro diváka usnadňuje výběr

- ✘ Jak se orientovat v nabídce
  - + volba filmu – volba kina
  - + volba kina – volba filmu

ARTOVÉ KINO VERSUS MULTIPLEX

Centrál (Hradec Králové)

Zdroj: https://1gr.cz/fotky/idnes/12/012/cl5/KLU407606_135138_961063.jpg

http://www.jbp.cz/images/FOTKY/2017/jbp_foto_07.jpg

Cinema City Chodov

DIFERENCIACE VÝROBY, DISTRIBUCE A SPOTŘEBY

- ✘ Vysoká kultura versus nízká kultura
- ✘ Artové kino nenabízí vždy nutně vysokou kulturu (Festival otrlého diváka), důležitější je někdy kontext recepce, nikoliv film samotný.
- ✘ Multikino nenabízí vždy nutně nízkou kulturu (Febiofest), nechce být spojováno s nízkou kulturou.

VÝVOJ KIN V ČR

- ✘ 1996 první multikino (Galaxie)
- ✘ 1998 první artové kino (Aero)

- ✘ specifická dramaturgie a prostředí
- ✘ „popcorn free culture“

- ✘ targeting a eventizace
(Hanzlík 2017)

LITERATURA

- Baumann, Shyon (2007). *Hollywood Highbrow: From Entertainment to Art*. Princeton: Princeton University Press, 2007.
- Danielis, Aleš (2007). Česká filmová distribuce po roce 1989. *Illuminace*, č. 1, roč. 19.
- Danielis, Aleš (2017). Česká filmová distribuce 2007–2016. Desetiletí změny. *Illuminace*, č. 2, r. 29.
- Hanzlík, Jan (2017). Eventization and Targeting in Czech Theatrical Distribution after 1989. *Illuminace*, č. 3, r. 29.
- Lyons, James. (2004). What About the Popcorn?: Food and the Film-Watching Experience. In: Bower Anne. *Reel Food: Essays on Food and Film*. New York: Routledge, 2004.
- Neale, Steve (2003). Hollywood Blockbusters: Historical Dimensions. In: Stringer, Julian. *Movie Blockbusters*. New York: Routledge, s. 47–60.
- Shiel, Mark (2001). Cinema and the City in History and Theory. In: Shiel, Mark a Tony Fitzmaurice. *Cinema and the City: Film and Urban Societies in a Global Context*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Thompson, Kristin (1999). *Storytelling in the New Hollywood: Understanding classical narrative technique*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Wilinsky, Barbara (2001). *Sure Seaters: The Emergence of Art House Cinema*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2001.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

